

Huib Hoste uit de archieven

Huib Hoste (1881-1957) kan ontegensprekelijk beschouwd worden als een sleutelfiguur van de moderne architectuur in Vlaanderen. Als eerste in een nieuwe reeks publicaties die onder de titel „Focus Architectuurarchieven” uitgegeven worden door het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa), verscheen onlangs een deel over Hostes leven en werk.

Het CVAa werd in 2003 opgestart onder de koepel van het Vlaams Architectuurinstituut (VAi) en is het gevolg van het Vlaamse Archiefdecreet, dat betrekking heeft op privaatrechtelijke archieven. De instelling werd niet opgericht om de bestaande archieven te groeperen, maar wil veeleer info samenbrengen over waar archieven zich bevinden en hoe deze beter beheerd en toegankelijk gemaakt kunnen worden. In 2005 gaf het CVAa een *Handleiding architectuurarchieven* uit. De hernieuwde aandacht die het CVAa opwekt voor architectuurarchieven komt zeer gelegen. Vaak zijn deze van groot belang om de ontwikkeling van onze gebouwde omgeving te leren begrijpen. Te veel architecten hebben in het verleden hun archief laten vernietigen, denk maar aan Victor Horta, die in een vlaag van depressie alle documenten meegaf met het groot huisvuil.

Dat heeft Huib Hoste gelukkig niet gedaan, en daardoor kunnen we in de nieuwe publicatie lezen over zijn leven en werk. De eerste monografie over Hostes oeuvre verscheen in 1972 en was voor velen een ontdekking. De auteur ervan, huidig Vlaams Bouwmeester Marcel Smets, schreef voor het nieuwe boek een kort essay om de figuur te situeren en het spanningsveld in zijn oeuvre tussen traditie en moderniteit te duiden. In een tweede tekst analyseert Liesbeth de Winter Hostes eerste periode, de tijd in Brugge vóór 1914. Ann Verdonck geeft ten slotte een overzicht van zijn carrière en zorgde ook voor een volledige oeuvrelijst. Verdonck werkte jaren aan het inventariseren van de archieven en gelijktijdig aan een studie over het kleurgebruik bij Hoste, een onderzoek waarop zij recentelijk promoveerde.

Huib Hoste werd geboren in Brugge en groeide op in een traditioneel Franstalig en streng katholiek milieu. Onder invloed van de Vlaamse Beweging en kanunnik Duclot kreeg

hij interesse voor de architectuur. Op aanraden van stadsarchitect De Wulf volgde Hoste in Gent de lessen van Louis Cloquet, die de nadruk legde op het eerlijke gebruik van bouwmaterialen. Hostes eerste eigen opdrachten in Brugge zijn gebouwd in de neogotische traditie, zoals zijn eigen woning in Sint-Michiels in 1911. De geschriften en het werk van H.P. Berlage gaven zijn werk een andere richting, weg van de neogotiek. In het landhuis „Les Buttes” te Assebroek uit 1912 is Berlages invloed aanwezig tot in de geveldetails. Des te onbegrijpelijker is het dat dit werk van Hoste onlangs compleet werd vernield door een opzichtige verbouwing.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog vluchtte Hoste naar Nederland. Dat verblijf is van cruciaal belang geweest voor zijn verdere leven. Hij ontmoette er figuren van de De Stijl-beweging, o.a. Rob van 't Hoff, Theo van Doesburg, Oud en Mondriaan. Hoste publiceerde in het tijdschrift van De Stijl en schreef ook regelmatig artikelen over architectuur in *De Telegraaf*. Maar Hoste is nooit een dogmatische, theoretische architect geweest en het is dan ook begrijpelijk dat hij direct ruzie had met Van Doesburg die hem verweet niet rechtlijnig te zijn.

In Nederland raakte Huib Hoste ook bevriend met dokter De Beir, die hem de opdracht gaf voor het Belgenmonument in Amersfoort (1916-1918) en voor zijn eigen woning in Knokke (1924). Terug in België ontplooipte Hoste een grote activiteit als architect, stedenbouwkundige en publicist. Hij was een vooruitstrevende architect en realiseerde tijdens de wederopbouw gebouwen in Wervik, Zonnebeke en Geluwe. In Zonnebeke bouwde hij een kerk die uitgroeide tot een referentiepunt in de nieuwe kerkbouw in Vlaanderen. Hij was ook actief in de sector van de sociale huisvesting. Zijn tuinwijkproject in Zelzate, Klein Rusland (1921), en zijn project in Kapelleveld nabij Brussel (1923) betekenden scharniermomenten in de geschiedenis van de Belgische volkshuisvesting. Daarnaast ontwierp hij meubilair en maakte hij boeiende kleurintegraties in het interieur.

Hostes meesterwerk uit de jaren '20 is de woning-De Beir in Knokke, waar hij op een persoonlijke wijze de invloed van De Stijl wist te assimileren. Gelukkig werd dit topwerk beschermd als monument, wat niet het geval was

met het Noordzeehotel in dezelfde kuststad: dat werd in 2004 ondanks veel protest gesloopt.

Hoste genoot internationale erkenning; in vele buitenlandse boeken en tijdschriften werd zijn werk gepubliceerd. Zijn „bureau-fumoir”, een samenwerking met Servranckx en Het Binnenhuis, kreeg in 1925 een gouden medaille tijdens de Art Deco-expositie van Parijs. In 1928 werd hij samen met de belangrijkste Europese avant-gardearchitecten uitgenodigd om in het Zwitserse La Sarraz de CIAM (Congrès International d'Architecture Moderne) op te richten. In 1927 kreeg hij van Henry van de Velde een leerstoel aan de pas opgerichte school La Cambre in Brussel, een opdracht die hij moest teruggeven na een bouwongeval met veroordeling in 1929. In 1933 werkte hij samen met Le Corbusier aan het urbanisatieplan voor de Antwerpse Linkeroever.

Steeds bleef Hoste persoonlijke accenten leggen en wist hij de witte architectuur, vaak omschreven als de Internationale Stijl, te interpreteren. Schitterende voorbeelden hiervan zijn de woning Haegens in Zele (1930), de woning Gombert in Sint-Pieters-Woluwe (1933) en de woning Panzer in Antwerpen (1934). Ook de samenwerking met tuinarchitect Caneel-Claes resulteerde in een unieke samenhang tussen gebouw en omgeving zoals in de woning Heeremans in Liedekerke (1938).

Na 1945 ging Hoste in Hove wonen, bij Antwerpen. Zijn werk verloor geleidelijk aan intensiteit. Hij bleef echter verder publiceren en meubelen ontwerpen. Hoste stimuleerde het architectuurdebat in Vlaanderen en publiceerde de tijdschriften *Opbouwen* (1928-1937) en *Ruimte* (1953-1956).

Huib Hoste (1881-1957) is een uitstekend boek over Vlaanderens grootste bouwmeester en is bovendien voorzien van een volledige bibliografie. Maar mochten de essays in het boek iets langer geweest zijn, dan had men Hostes enorme veelzijdigheid wellicht nog beter kunnen benadrukken.

Huib Hoste, woning Haegens in de Stationsstraat in Zele, Oost-Vlaanderen, 1930 – Foto Ch. Bastin en J. Evvard.

ANN VERDONCK, LIESBETH DE WINTER, MARCEL SMETS, *Huib Hoste (1881-1957)*, CVAa (Centrum Vlaamse Architectuurarchieven), Antwerpen, 2005, 212 p.

Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa), Jan van Rijswijklaan 155, B-2018 Antwerpen, tel. + 32 (0)3 242.89.78, fax + 32 (0)3 242.89.79, cvaa@vai.be, www.cvaa.be.

De modderende mens. De laatste films van Willem van de Sande Bakhuyzen

Wandelend door een sneeuwwitte polder omlijst door bevroren sloten met dapper standhoudende knotwilgen zei regisseur Willem van de Sande Bakhuyzen (1957-2005), ongevoerd: „Eigenlijk ben ik helemaal niet zo gek op het Nederlandse landschap.” Het buitenland, dat vond hij veel mooier. Toscane bijvoorbeeld, met zijn glooiingen en heuvels. „Nederland is te plat en te ordelijk,” legde hij de verbouwede interviewer uit.

Eerder was Van de Sande Bakhuyzen voor de opnames van zijn derde film *Lepel* naar het Oost-Duitse stadje Gera getrokken. De kale straten met hier en daar een gifgroene Trabant leverden de licht surrealistische coulissen die het moderne sprookje nodig had. Voor zijn laatste film *Ik ombels je met duizend armen* reisde Van de Sande Bakhuyzen naar het vakantie-eiland La Palma, ook al zo'n dubbelzinnig oord. De regisseur was de eerste om de harde rotsen onder de paradijselijke stranden uit te peuteren. Omgevingen als metaforen voor waar het hem werkelijk om ging: het innerlijke landschap van zijn personages en de par-

Marc Dubois